

Kis drogkalauz

A pszichiátriai betegségek között is az egyik legkényesebb téma az alkoholfüggés és a drogfogyasztás. Az érintett személyek és környezetük sokáig halogatja a segítségkérést. Az alábbiakban áttekintést adunk a legelterjedtebb kábítószer hatásáról és legjelentősebb egészségkárosító hatásairól.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által kiadott definíció szerint „kábítószer minden olyan anyag, amely a fogékony biológiai struktúrák ingerléséhez vezet, amelynek fogyasztása tiltott, vagy a nem tiltott anyagok közül, amelyek fogyasztása veszélyes, visszaélésre alkalmas vagy deviáns”.

A pszichés és fizikai függőség kialakulása mellett a kábítószer fogyasztásához szükséges eszközök által terjesztett fertőzések is igen nagy veszélyt jelentenek. Elég egy bulin egyszer kísértébe esni és máris megtörténhet a baj.

Köztudott, hogy az intravénás túhasználok körében fokozott a HIV/AIDS és a hepatitisz fertőzésének kockázata, de arról már kevesebben tudnak, hogy a por alakú, „szippantós” kábítószer használata - a nyálkahártya sérülések miatt - is a HCV (hepatitisz C vírus) fertőzés forrása lehet.

Mielőtt részletesen felsorolnánk a leggyakrabban használt kábítószer hatását, érdemes megnézni az alábbi filmet a HCV terjedéséről:

ALKOHOL

Az etilalkohol a sörben, borban és rövid italokban található, az élesztő, a cukrok és a keményítő erjedése révén keletkezett mérgező anyag. A központi idegrendszerre gyakorol hatást, és gyorsan felszívódik a gyomorból és a vékonybélből a véráramba.

– Hatásai: az alkohol az italozó minden egyes szervét érinti, és a fejlődő magzatot is károsíthatja. A részegség kedvezőtlen hatással van az agyi és a motorikus funkciókra. A rendszeresen nagymértékű ivás növeli egyes rákok, a stroke és a májbetegség kockázatát. Az alkoholizmus diagnosztizálható betegség, jellemzői a kontrollálhatatlan ivásvágy. A nagyívás is alkoholizmushoz vezethet, az egészségre ártalmas, árt a személyes kapcsolatoknak és a munkaképességnek egyaránt.

ANABOLIKUS SZTEROIDOK

A legtöbb anabolikus szteroid szintetikus anyag, hasonló a tesztoszteronhoz. Szájon át vagy injekciót formában alkalmazzák. Egyesek, elsősorban sportolók az izomtömeg növelésére és a teljesítmény fokozására használják, túlzott fogyasztása súlyos, sok esetben nem visszafordítható egészségkárosodáshoz vezethet.

– Hatásai: Májkárosodás, sárgaság, vízvisszatartás, magas vérnyomás, a rossz koleszterin értéknek emelkedése. Férfiaknál a herék zsugorodása, mellnövekedés, meddőség, kopaszság, nőknél arcszőrzet megjelenése, menstruációs változások, férfiakra jellemző kopaszkodás, és mélyebb hang.

Tizenéves korban különösen veszélyes, injekciót formában pedig a HIV/AIDS és a hepatitisz kockázatát növeli. A más, injekcióban a szervezetbe juttatott drogokhoz hasonlóan nagyobb veszélynek vannak kitéve azok, akik társaik hatására, már haszpált túvel próbálják ki a szert.

DOHÁNY (Nikotin)

A dohányzás révén a nikotin az egyik leggyakrabban használt drog. Igen addiktív, és számos, egyébként megelőző betegség oka lehet, a tüdőrákoknak például a 90 százalékáért felelős. A legtöbb országban nem adható el 18 év alatti fiataloknak.

– Hatásai: Igen addiktív, a cigarettában levő kátrány a tüdőrák, a tüdőtágulás és hörgőbetegségek okozója lehet, a szénmonoxid szív- és érrendszeri megbetegedéseket okozhat. Terhességben a dohányzás vetélést vagy a magzat alacsony születési súlyát eredményezheti, a másodlagos füst felvételénél tüdőrákhoz, gyermekeknél légzőszervi megbetegedésekhez vezethet.

HEROIN

Addiktív szer, morfinból állítják elő. Általában fehér vagy barna por alakjában, vagy fekete ragacsos anyagként fordul elő. Befecskendezik, beszívják vagy elszívják.

– Utcai nevei: cukor, fehér cukor, hercsi, hernyó, háeresz, nyalóka

– Hatásai: Rövid távon eufóriát és zavaros gondolkodást eredményez, később éber és álmatag szakaszok váltják egymást. A heroin rontja a légzésfunkciót, így akár halálos is lehet.

Az intravénás túhasználok körében fokozott a HIV/AIDS és a hepatitisz fertőzésének veszélye, különösen azoknál az alkalmi kábítószer használóknál, akik nem rendelkeznek saját „felszereléssel”, hanem egy partin valaki eszközeit használva kipróbálják ki.

INHALÁNSOK

Belélegezhető vegyi anyagok, amelyeket a használó tudatmódosító hatása miatt szív be. Gyakran ilyenek a közönséges háztartási szerek, ragasztók is.

– Utcai nevei: racci, szipu

– Hatásai: Az alkoholmámorhoz hasonló gyors hatása van, később érzékesztést, öntudatvesztést eredményez. Visszafordíthatatlan károsodásokat is okozhat, hallásvesztést, végtagi görcsöket, központi idegrendszeri vagy agyi károsodást, csontvelő-károsodást. A belélegzés szívéállással vagy fulladással is végződhet.

KOKAIN

A kokain erősen addiktív, a központi idegrendszert stimuláló szer. Szippantják, befecskendezik vagy elszívják. Az ún. crack kokain kristály alakú, ezt általában elszívják.

– Utcai nevei: hó, fehér hó, kokó, koks, por

– Hatásai: a kokaintól általában feldobódik az ember, energikusnak érzi magát. Emeli a testhőmérsékletet, a pulzusszámot és a vérnyomást. A használóknál megnő a szívroham, a légzőszervi elégtelenség, a stroke, az alhasi fájdalmak és az érmelygés kockázata. Ritka esetekben első használatkor hirtelen szívhalál is bekövetkezhet.

LSD

Az LSD eltorzíja a realitás érzékelését, a hallucinációk pánikot okozhatnak. Tabletta, kapszula, folyadék vagy papír (bélyeg) formájában van forgalomban.

– Utcai nevei: acid, eszid, bélyeg, lecsó, trip

– Hatásai: az LSD-nek kiszámíthatatlan pszichés hatásai vannak, egy-egy „utazás” akár 12 órán át is tarthat. Elég nagy adag esetén hallucinációk és téveszmék is kísérhetik. Fizikai hatásai a testhő emelkedése, szapora szívverés, magas vérnyomás, álmatlanság, étvágyvesztés.

MARIHUÁNA

Az egyik leggyakrabban használt illegális drog, a Cannabis sativa nevű kender szárított részeiből állítják elő.

– Utcai nevei: fű, gandzsa, csoki, gyep, mariska, stb.

– Hatásai: Rövid távon eufóriát, érzékelési zavarokat, emlékezetromlást okoz, nehezíti a gondolkodást és a probléma megoldást.

MDMA (Extasy)

Szintetikus drog, stimuláns és pszichoaktív tulajdonságokkal. Kapszula vagy tabletták formájában használják.

– Utcai nevei: eki, E, eksz, bogycó, bohóc, stb.

– Hatásai: Rövid távon stimuláns, érzelmességet, az érzékelés kibővülését okozza és növeli a fizikai energiát. Káros hatásai: émelygés, hidegrázás, veritékezés, fogcsikorgatás, izomgörcsök, látászavarok. Rontja a szervezet hőszabályzó képességét, így ritkán halálhoz is vezethet.

METAMFETAMIN

Igen nagymértékben addiktív stimuláns, közeli rokona az amfetaminnak. A központi idegrendszert károsítja, fehér, szagtalan, keserű por, szájon át, szippantva vagy befecskendezve használják.

– Utcai nevei: speed, gyors, spinyó, jég, kristály, stb.

– Hatásai: Fokozza az éberséget és a fizikai aktivitást, szapora szívverést, szívrizmuszavart okoz, emeli a vérnyomást és a testhőt. Hosszú távon hangulati zavarokat, és súlyos fogproblémákat okoz. A tút használóknál megnő a HIV/AIDS és a hepatitisz veszélye.

PARTIDROGOK

A partidrogokat általában a tizenévesek és fiatal felnőttek használják klubokban, éjszakai szórakozóhelyeken, partikon. Ismert partidrogok a GHB, a Rohypnol, a ketamin, az extasy, a metamfetamin és az LSD.

– Utcai nevei: gina, likvid ex, gé, ilonka, ica, zsuzsi

– Hatásai: A partidrogoknak sokféle hatása lehet, a ketamin az érzékelést torzíja, elszigeteltség érzetét kelti, míg a GBH és a rohypnol inkább nyugtató hatású. A GBH túladagolása kómához, rohamokhoz vezethet, a ketamin nagy dózisban delíriumot és amnéziát okoz. A rohypnol használata is emlékezetkieséssel jár, míg alkohollal keverve akár halálos is lehet.

PCP (Fenciklidin)

Szintetikus drog, tabletták, kapszula vagy fehér, illetve színes por alakjában kerül forgalomba. Szippantják, szívják vagy szájon át használják. Az 1950-es években fejlesztették ki intravénás érzéstelenítésre. Emberi felhasználásra nem törzskönyvezték, mert a klinikai vizsgálatok során negatív pszichés hatásokat észleltek.

– Utcai nevei: angyalpor, ózon

– Hatásai: A PCP ún. disszociatív drog, torzíja a látást, hallást, és elszigeteltség érzetét kelti. A használót számos kellemetlen pszichés hatás érheti, a tünetek hasonlóan a skizofrénia tüneteivel, téves eszmék, hallucinációk, gondolkodási zavarok, nagymérvű szorongás.

VÉNYRE FELÍRT GYÓGYSZEREK

Számos gyógyszer – visszaélve egyes tulajdonságaival – alkalmas kábítószerként illetve stimulánsként való használatra is, amennyiben nem az előírt panaszra illetve adagolásban alkalmazzák.

A vényre kapható gyógyszerekkel való visszaélés súlyos egészségi kockázatokkal járhat, májkárosodáshoz és sokszor rászokáshoz vezet.

Forrás: National Institute of Drug Abuse, kép: sxc.hu Dobos, L., InforMed Hírek

Réti legyezőfű

(*Filipendula ulmaria*,
Spiraea ulmaria)

Népi neve:

bajnóca, legyező bajnóca, vad szentjózsef-virág

Leírás és előfordulás:

Évelő növény. Patakmenti magaskórós társulásokban, láp- és ligeterdőkben, szörfűgyepekben tenyészik. Gyökértörzse vastag, fásodó. Szára 1,5-2 méter magas, felálló, egyszerű vagy felső részében elágazó, szögletes és vöröses színű. Leveli egyenetlenül szárnyaltak, a végálló levélke 3-5 karéjú. A levéllemez felül sötétzöld, kopasz, fonákán világoszöld vagy fehér-molyhos. A 0,5-1 cm átmérőjű, sárgásfehér virágai illatosak, és arasznyi hosszú, dús, összetett ecsetvirágzatban állnak. A virágok júniusban-augusztusban nyílnak. Termése csavarodott aszmag.

Felhasznált részek, drogok:

a virágos hajtás (*Spiraeae ulmariae herba*), a virágzat (*Spiraeae ulmariae flos*), valamint a gyökér (*Spiraeae radix*).

Főbb hatóanyagok:

flavonoidok (4-5%) és cserzőanyagok (1%), valamint szalicilaldehidet és metil-szalicilátot tartalmazó illóolaj (0,2%).

Főbb hatások:

enyhe láz- és fájdalomcsillapító.

Előfordulás gyógyszerkönyvben:

virágos hajtás [Ph. Hg.VIII. - 01/2003:1868 (2004), Ph. Eur. 6. - 1868 (2008)].

Előfordulás növényértékelő monográfiában:

E-monográfia (virágos hajtás - 1989), ESCOP - monográfia (virágos hajtásvég - 2003).

Felhasználások:

influenza és reumás bántalmak kiegészítő kezelésére, tea- és gyógyfürdőkeverékek alkotórészeként.

Ajánlott napi adag:

6-12 g virágzat vagy virágos hajtás, illetve azzal egyenértékű kivonat.

Nemkívánt hatások, ellenjavallatok, figyelmeztetések: szalicilátokra érzékeny egyéneknél belsőleges alkalmazása ellenjavallt.

Megjegyzések:

nem tévesztendő össze a félszáraz-üde réteken termő koloncos legyezőfűvel (*Filipendula vulgaris* Moench), melynek levélszárnyai 2 cm-nél keskenyebbek.

